

Sygn. akt III AUa 765/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 1 marca 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Małgorzata Pasek
Sędziowie:	SA Elżbieta Czaja (spr.) SO del. do SA Elżbieta Wojtczuk
Protokolant: st. prot. sądowy Joanna Malena	

po rozpoznaniu w dniu 1 marca 2018 r. w Lublinie

sprawy K. G.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w L.

o prawo do emerytury

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L.

od wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie

z dnia 22 czerwca 2017 r. sygn. akt VIII U 3139/16

oddala apelację.

Elżbieta Wojtczuk Małgorzata Pasek Elżbieta Czaja

Sygn. akt III AUa 765 /17

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 13 lipca 2016 roku, Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. odmówił K. G. prawa do emerytury, na podstawie przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. W uzasadnieniu podano, że na dzień 1 stycznia 1999 roku wnioskodawczyni nie udowodniła co najmniej 15-letniego okresu pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze.

W odwołaniu od decyzji K. G. wnosila o jej zmianę i przyznanie prawa do emerytury. W uzasadnieniu wskazała, iż organ rentowy do stażu pracy w warunkach szczególnych powinien zaliczyć również okresy korzystania z urlopu macierzyńskiego oraz wychowawczego.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wnosil o jego oddalenie.

Wyrokiem z dnia 22 czerwca 2017 roku Sąd Okręgowy w Lublinie zmienil zaskarzoną decyzję i ustalil K. G. prawo do emerytury od(...), oraz zasądzil od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w L. na jej rzecz kwotę 360 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Podstawą wyroku były następujące ustalenia:

K. G. urodzona w dniu (...), w dniu(...)złożyła wniosek o emeryturę. Jednocześnie wnosila o przekazanie środków zgromadzonych na otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych na dochody budżetu państwa.

Organ rentowy ustalil wnioskodawczyni na dzień 1 stycznia 1999 roku łączny okres podlegania ubezpieczeniom w wymiarze 22 lat, 4 miesiące i 2 dni., ponadto zaliczył do stażu pracy w warunkach szczególnych okres wynoszący 14 lat 6 miesięcy i 23 dni. W tym stanie rzeczy wydana została zaskarżona decyzja.

K. G. została z dniem 1 września 1976 roku zatrudniona jako pracownik młodociany w (...) w L., na podstawie umowy o pracę w celu przygotowania zawodowego. W ramach nauki zawodu wnioskodawczyni uczęszczała do przyzakładowej dokształcającej szkoły zawodowej. Przez 2 dni w tygodniu odbywały się praktyki w zakładzie pracy zaś przez 3 dni w tygodniu ubezpieczona odbywała naukę w szkole. Natomiast w kolejnych latach, praktyki odbywały się przez 3 dni w tygodniu, zaś nauka w szkole przez 2 dni.

Po ukończeniu nauki zawodu ubezpieczona z dniem 18 stycznia 1979 roku została zatrudniona w (...) Wojewódzkiej Spółdzielni (...) w L. - Zakładzie Produkcji (...) na stanowisku ciastkarza w wymiarze 1/2 etatu. Następnie z dniem 21 marca 1979 roku, wymiar czasu pracy wnioskodawczyni został zwiększony do całego etatu.

W ramach powyższego zatrudnienia wnioskodawczyni pracowała przy wypieku ciast. Przez cały okres zatrudnienia ubezpieczona wykonywała prace ciastkarza – cukiernika.

K. G. w trakcie zatrudnienia w okresach od 14 sierpnia 1984 roku do 3 grudnia 1984 roku, od 29 września 1985 roku do 4 stycznia 1986 roku oraz od 27 maja 1996 roku do 29 września 1996 roku przebywała na urloпах macierzyńskich zaś w okresach od 24 grudnia 1984 roku do 28 września 1985 roku oraz od 5 stycznia 1985 roku do 27 września 1989 roku przebywała na urloпах wychowawczych (karta przebiegu zatrudnienia k. 16 a.e.).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych uwzględnił do stażu pracy w warunkach szczególnych okres zatrudnienia wnioskodawczyni w (...) Wojewódzkiej Spółdzielni (...) w L. - Zakładzie Produkcji (...) od dnia 21 marca 1979 roku do dnia 31 grudnia 1998 roku z wyłączeniem okresów urlopu macierzyńskiego oraz wychowawczego.

Sąd obdarzył wiarą zgromadzone w sprawie dowody z dokumentów.

Sąd Okręgowy uznał, że odwołanie K. G. jest zasadne.

Biorąc pod uwagę treść zaskarżonej decyzji oraz stanowisko pełnomocnika wnioskodawczyni kwestią sporną w niniejszej sprawie była możliwość zaliczenia skarżącej do okresu pracy w warunkach szczególnych okresu od 1 września 1976 roku do 21 marca 1979 roku, to jest okresu kiedy wnioskodawczyni była zatrudniona na podstawie umowy w celu przyuczenia do zawodu oraz okresów przebywania przez ubezpieczoną na urlopie macierzyńskim, urlopie wychowawczym oraz zwolnieniach lekarskich.

Zgodnie z art. 184 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2016 roku, poz. 887), zwanej dalej ustawą FUS, kobietom urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 roku przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęły okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat oraz okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27. Emerytura taka przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Zgodnie z § 2 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, póź. 43 ze zm.) okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

Według przepisu § 3 cytowanego rozporządzenia okres zatrudnienia wymagany do uzyskania emerytury, zwany dalej „wymaganym okresem zatrudnienia”, uważa się okres wynoszący 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczanymi do okresów zatrudnienia. Natomiast przepis § 4 ust. 1 rozporządzenia stanowi, że pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,
- 2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym, co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Bezspornym jest, że skarżąca w dniu wydania zaskarżonej decyzji ukończyła wymagane 55 lat, na dzień 1 stycznia 1999 roku legitymuje się 20-letnim stażem pracy. Ponadto ubezpieczona złożyła wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem ZUS, na dochody budżetu państwa.

Odnosząc się do możliwości zaliczenia wnioskodawczyni do okresu pracy w warunkach szczególnych okresu od 1 września 1976 roku do 21 marca 1979 roku, to jest okresu zatrudnienia na podstawie umowy w celu przyuczenia do zawodu Sąd stwierdził, iż wnioskodawczyni odbywając naukę zawodu nie wykonywała pracy w szczególnych warunkach stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wobec powyższego okres ten nie podlegał zaliczeniu do stażu pracy w warunkach szczególnych.

Sporną kwestią w niniejszej sprawie była również możliwość zaliczenia wnioskodawczyni do okresu pracy w warunkach szczególnych okresu przebywania przez nią na urlopie macierzyńskim.

K. G. w trakcie zatrudnienia w (...) Wojewódzkiej Spółdzielni (...) w L. - Zakładzie Produkcji (...) w okresach od 14 sierpnia 1984 roku do 3 grudnia 1984 roku, od 29 września 1985 roku do 4 stycznia 1986 roku oraz od 27 maja 1996 roku do 29 września 1996 roku przebywała na urlopiach macierzyńskich.

W przedmiocie możliwości uwzględniania okresów urlopiów macierzyńskich do stażu pracy w warunkach wypowiedział się Sąd Najwyższy, który w wyroku z dnia 5 listopada 2012 roku sygn. akt II UK 82/12, wyraźnie wskazał iż: „do okresu pracy w szczególnych warunkach uprawniającego do emerytury na podstawie art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.) zalicza się okres urlopu wypoczynkowego i urlopu macierzyńskiego (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 2012 roku, sygn. akt II UK 82/12).

Wobec powyższego sąd stwierdził, iż zaliczeniu do stażu pracy w warunkach szczególnych podlegały okresy od 14 sierpnia 1984 roku do 3 grudnia 1984 roku, od 29 września 1985 roku do 4 stycznia 1986 roku oraz od 27 maja 1996 roku do 29 września 1996 roku (łącznie 11 miesięcy).

Organ rentowy uwzględnił ubezpieczonej zatrudnionej w (...) Wojewódzkiej Spółdzielni (...) w L. - Zakładzie Produkcji (...) okres pracy w warunkach szczególnych wynoszący 14 lat 6 miesięcy i 23 dni. Czynności wykonywane przez wnioskodawczynię w powyższym okresie opisane są w rozporządzeniu Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. w wykazie A, dziale X, poz. 11 tj. „Prace przy wypieku pieczywa” (odpowiednio w przepisach resortowych zarządzeniu nr 16 Ministra Rolnictwa, Leśnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 31 marca 1986 roku – Dział X W rolnictwie i przemyśle rolno-spożywczym poz. 11 Prace przy wypieku pieczywa pkt 1 podawacz i odbieracz pieczywa na blachach z pieca). Po zaliczeniu do tego okresu, okresów przebywania przez wnioskodawczynię na urloпах macierzyńskich, łącznie przekraczają one wymagany przepisami okres wynoszący 15 lat.

Wbrew stanowisku pełnomocnika wnioskodawczyni, zaliczeniu do okresu pracy w warunkach szczególnych nie podlegały jednak okresy przebywania przez wnioskodawczynię na urlopie wychowawczym.

Z poczynionych ustaleń wynika, iż K. G. legitymuje się ogólnym stażem pracy wynoszącym ponad 20 lat, ukończyła 55 lat życia, złożyła wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem ZUS, na dochody budżetu państwa, oraz pracowała w warunkach szczególnych ponad wymagane 15 lat. Tym samym wnioskodawczyni spełnia wszelkie przesłanki do ustalenia jej prawa do emerytury od dnia(...), tj. od złożenia wniosku o emeryturę.

Z tych względów Sąd zmienił zaskarżoną decyzję i na mocy wyżej wskazanych przepisów oraz art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji.

W punkcie II wyroku Sąd Okręgowy zasądził od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L. na rzecz K. G. kwotę 360 złotych tytułem zwrotu kosztów procesu. Do kosztów zalicza się również wynagrodzenie profesjonalnego pełnomocnika (art. 98 § 3 k.p.c.), którego wysokość określona jest w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. 2015, poz. 1800 – obowiązującego w dacie złożenia odwołania). Zgodnie z § 9 ust. 2 stawki minimalne wynoszą 360 zł w sprawach o świadczenia pieniężne z ubezpieczenia społecznego i zaopatrzenia emerytalnego.

Od tego wyroku apelację złożył Zakład Ubezpieczeń Społecznych w L. zaskarżając wyrok w całości. Wyrokowi zarzucał:

- naruszenie przepisów prawa materialnego przez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie art. 184 ust. 1 i 2 w zw. z art. 27 i 32 ust. 1 i 4 ustawy o emeryturach i rentach z FUS w związku z § 2 ust. 1 i § 4 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze;
- naruszenie przepisów postępowania mające istotny wpływ na rozstrzygnięcie, art. 233 k.p.c. poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów;
- sprzeczność ustaleń sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego przez uznanie, że ubezpieczona spełniła wszystkie przesłanki prawa do emerytury za prace w warunkach szczególnych w tym ponad 15 letni okres pracy w warunkach szczególnych.

Skarżący wnosił o zmianę wyroku i oddalenie odwołania.

W uzasadnieniu apelacji podnosi, że ustalając łączny okres zatrudnienia w szczególnych warunkach sąd I instancji zaliczył do stażu pracy w szczególnych warunkach okresy zasiłków macierzyńskich na których wnioskodawczyni przebywała po dniu 14.11.1991 roku oraz doliczył okres już uwzględniony w decyzji, tj. od 29.09.1986 do 4.01.1986, a co za tym idzie okres ten został doliczony podwójnie. Zakład nie kwestionuje ustaleń sądu w zakresie uwzględnienia do stażu pracy w warunkach szczególnych okresu od 14.09 1984 do 03.12.1984.

Zakład kwestionuje jedynie zaliczenie okresu urlopu macierzyńskiego przypadającego po 14. 11. 1991 roku, tj. od 27.05.1996 do 29.09.1996 i podnosi, że po wyłączeniu tego okresu zasiłku macierzyńskiego jak i okresu uwzględnionego już przez organ, staż pracy w warunkach szczególnych wynosi 14 lat 10 miesięcy i 14 dni.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja podlega oddaleniu.

Z dniem 18 stycznia 1979 roku wnioskodawczyni została zatrudniona w (...) Wojewódzkiej Spółdzielni (...) w L. - Zakładzie Produkcji (...) na stanowisku ciastkarza w wymiarze 1/2 etatu a od dnia 21 marca 1979 roku, wymiar czasu pracy wnioskodawczyni został zwiększony do całego etatu.

K. G. w trakcie powyższego zatrudnienia w okresach od 14 sierpnia 1984 roku do 3 grudnia 1984 roku, od 29 września 1985 roku do 4 stycznia 1986 roku oraz od 27 maja 1996 roku do 29 września 1996 roku przebywała na urloпах macierzyńskich.

Na etapie postępowania apelacyjnego spór dotyczy jedynie możliwości zaliczenia do stażu pracy w warunkach szczególnych okresu przebywania przez wnioskodawczynię na urlopie macierzyńskim od 27.05.1996 do 29.09.1996r., (4 miesiące i 2 dni).

Zakład bowiem kwestionuje jedynie zaliczenie tego urlopu macierzyńskiego i podnosi, że po jego wyłączeniu staż pracy w warunkach szczególnych wynosi 14 lat 10 miesięcy i 14 dni.

Problematyka uwzględniania do stażu pracy w warunkach szczególnych okresu urlopu macierzyńskiego została jednolicie rozstrzygnięta w orzecznictwie sądowym.

W tym przedmiocie wypowiedział się min. Sąd Najwyższy, który w wyroku z dnia 5 listopada 2012 roku sygn. akt II UK 82/12, wskazał iż: do okresu pracy w szczególnych warunkach uprawniającego do emerytury na podstawie art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.) zalicza się okres urlopu wypoczynkowego i urlopu macierzyńskiego (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 2012 roku, sygn. akt II UK 82/12).

W ocenie Sądu Apelacyjnego należy zaliczyć wnioskodawczyni do pracy w szczególnych warunkach także kwestionowany okres od 27.05.1996 do 29.09.1996 roku kiedy przebywała na urlopie macierzyńskim.

Nie jest sporne, że uwzględnienie tego okresu powoduje osiągnięcie przez wnioskodawczynię 15 letniego stażu pracy w warunkach szczególnych.

Art. 32 ust. 1a pkt 1 ustawy emerytalnej który stanowi, że przy ustalaniu okresów zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze nie uwzględnia się okresów niewykonywania pracy, za które pracownik otrzymał po dniu 14 listopada 1991 r. wynagrodzenie lub świadczenia z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa należy interpretować łącznie z art. 184 ust. 1 ustawy emerytalnej, gdyż oba przepisy stanowią integralną część określającą wymagane warunki do nabycia prawa do emerytury. Zgodnie z art. 184 warunki te muszą być spełnione na dzień wejścia w życie ustawy emerytalnej, tj. 1 stycznia 1999 r., a wiek jest określony w art. 32, który jest niższy od powszechnego wieku emerytalnego i może być spełniony później.

Przepis art. 32 ust. 1a pkt 1 został dodany nowelizacją ustawy od 1 lipca 2004 r. W wyroku z dnia 23 kwietnia 2010 r. II UK 313/09 (OSNP 2011/19-20) 260) Sąd Najwyższy stwierdził, iż osiągnięcie do dnia 1 stycznia 1999 r. okresu pracy w szczególnych warunkach, o którym mowa w art. 184 ust. 1 pkt 1 ustawy emerytalnej wyłącza ponowne ustalenie tego okresu po osiągnięciu wieku emerytalnego według zasad wynikających z art. 32 ust. 1a pkt 1 tej ustawy obowiązujących od 1 lipca 2004 r. Podobne stanowisko zajął Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 13 lipca 2011 w sprawie I UK 12/11.

Powyższe rozważania mają wprost zastosowanie do wnioskodawczyni.

W tym stanie rzeczy wnioskodawczyni po uwzględnieniu wadliwe wyłączonych okresów urlopu macierzyńskiego legitymuje się okresem przekraczającym 15 lat pracy w warunkach szczególnych.

Ubezpieczona spełniła wszystkie, konieczne do przyznania wcześniejszej emerytury warunki, określone w przepisie art. 184 w zw. z art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U z 2016 r. poz. 887) oraz rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. (Dz.U. Nr 8, poz. 43), co uzasadnia przyznanie prawa do żądanego świadczenia.

W tym stanie rzeczy nie doszło do naruszenia przepisów prawa materialnego, o jakich mowa w apelacji.

Sąd Apelacyjny, na mocy art. 385 KPC orzekł, jak w wyroku.